

Борче ИЛИЕВСКИ
Универзитет
„Св. Кирил и Методиј“
– Скопје

УДК 94:271.22 (497.7) (093)

АРХИВСКИ МАТЕРИЈАЛИ
ЗА ИСТОРИЈАТА
НА МАКЕДОНСКАТА
ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
(ПРЕДЛОГ-УСТАВОТ
НА МАКЕДОНСКАТА
ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА)

По конституирањето на македонската држава во рамките на југословенската федерација, поголемиот дел од македонското свештенство го истакнало барањето за формирање автокефална Македонска православна црква. Ваквото барање било преточено во Резолуцијата на Првиот црковно-народен собор одржан во март 1945 година. Од средината на таа година сојузните и републичките органи го дефинирале барањето за автокефалност како сепаратизам. Влијанието на властите врз Иницијативниот одбор за организирање православна црква во Македонија резултирало со организирање Свештеничка конференција во мај 1946 година, на која барањата на македонското свештенство биле сведени на внатрешна самоуправа во епархиите во Македонија и домороден епископат.

За епископатот на Српската православна црква ваквите барања биле неприфатливи. Синодот на СПЦ инсистирал на враќање на архиереите Јосиф и Викентиј во епархиите во Македонија со кои управувале до 1941 година. По одржувањето на свештеничката конференција, новоизбраниот Иницијативен одбор за организирање Православна црква во Македонија изработил Предлог-устав на Македонската православна црква. Според расположливата архивска документација, Предлог-уставот бил составен во август 1946 година и ѝ бил предаден на Верската комисија при Претседателството на Владата на НР Македонија. Според оценките на надлежните, Уставот, во основа, бил проект за една автокефална црква, иако во него формално се зборувало и за единствена православна црква во

Југославија. Предлог-уставот бил разгледан од државните органи, при што била изработена негова нова верзија, изменета и малку покуса со вкупно 94 члена, за разлика од верзијата на Уставот на Иницијативниот одбор која ја пренесуваме, а која има 104 члена.

Со цел да се споредат двата предлога, ќе ги наведеме првите два члена од верзијата на Уставот преработена во Владата, каде што се воочуваат определени концепциски, но и суштински разлики во погледите за идното уредување на Македонската православна црква. Во членот 1 се вели: „Во Народна Република Македонија се образује Македонска православна црква со достоинство на архиепископија“. Членот 2, пак, гласи: Македонската православна црква е самостојателна. Македонската православна црква стоји во канонско и јерархиско единство со сите православни цркви во останалите народни републики во ФНРЈ и на базата на началото на рамноправноста и еднаквоста чини една единствена православна црква во ФНРЈ“.¹

Во продолжение го пренесуваме во целост документот кој се чува во Архивот на МАНУ во фондот *Лазар Колишевски*, кутија 45, архивска единица 14. Текстот на Уставот е машинопис на латиница, Тој е предаден без какви било граматички интервенции со цел да се зачуваат неговата автентичност и лингвистичките особености.

USTAV

NA MAKEDONSKATA PRAVOSLAVNA CRKVA

čl.1.

Kako posledica na zdobivenata sloboda na Makedonskiit narod se obrazuva Makedonska pravoslavna crkva. Таја е независна и е пролонгирана на Охридската Архиепископија.

čl.2.

Makedonskata pravoslavna crkva ќе sorabotue за organizirawe на Jugoslovenska pravoslavna crkva, organizirane согласно нашето државно устројство на базата на федерализмот и рамноправноста на сите jugoslovenski narodi-odnosno nivnite pravoslavni crkvi.

čl.3.

Znameto на Makedonskata pravoslavna crkva е:

čl.4.

Službeniot jazik на Makedonskata pravoslavna crkva е makedonski, а pismoto kirilica.

---

¹ Архив на Македонската Академија на Науки и Уметности ф. Лазар Колишевски, к.-45. а.е 13

čl.5.

Makedonskata pravoslavna crkva se rakovodi vo osnova na:

a/ Sv. Pismo i Sv. Predanie;

b/ Pravilata na Vselenskite sobori i od niv priznatite pravila na sv. apostoli, pomesnite sobori i sv. otci;

v/ Odredbite na pomesnite sobori i patrijaršiski sinodi do-kolku gi prima Makedonskata pravoslavna crkva;

g/ Ustavot na Makedonskata pravoslavna crkva;

d/ Uredbite, pravilnicite i načelnite rešenija na nadležnite po ovoj ustav crkovni vlasti.

čl.6.

Glava na Makedonskata pravoslavna crkva e nejziniot Arhiepiskop. Titlata mu e: „Arhiepiskop Ohridski i Mitropolit Skopsko-Veleški,

čl.7.

Makedonskata pravoslavna crkva e episkopalna; nejzinata administrativna podelba e na eparhii, kako vo crkovno-jerarhiski, taka i vo crkovno-samoupraven pogled.

Na čelo na sekoja eparhija stoi eparhiskiot Arhijerej. Toj e po crkovno-kanonskite propisi glava, pretstavitel i rakovoditel na celiot crkovno-duhoven život i crkovniot red vo eparhijata. Svojata crkovno-jerarhiska vlast ja vrši samostojatelno i crkovno-samoupravnite raboti vo zaednica so sfeštenstvoto i narodot.

čl.8.

Makedonskata pravoslavna crkva za sega se ovie eparhii:

1. Skopsko-Veleška so stolnina vo Skopje;
2. Ohridska so stolnina vo Ohrid;
3. Bregalnička so stolnina vo Štip; i
4. Bitolska so stolnina vo Bitola.

čl.9.

Členovi na Makedonskata pravoslavna crkva se site pravoslavni Makedonci kade i da živejat.

čl.10.

Sekoja eparhija vo crkovno-administrativno otnošenje se deli na: arhijerejski namesništva, a tie na enorii.

čl.11.

Sekoj pravoslaven hristijanin e enorijaš na onaja enorija vo koja se zaselim da živee.

čl.12.

Makedonskata pravoslavna crkva samostojatelno gi ureduva svoje vrski crkovno-prosvetni, dobrotvorni i dr. kulturni raboti; upravjava i raspolaga so svojot imot, fondovi i predprijetija vo granicite na ovoj Ustav.

čl.13.

Site uredbi i pravolnici, raspisi, naredbi i dr. objavi koj gi izdavaat crkovnite vlasti nadležni za toa po ovoj Ustav vlaguvaat vo sila od denot na obnarodovaneto vo Službeniot list na Makedonskata pravoslavna crkva, dokolku vo niv ne e predviden drug srok.

čl.14.

Pri stapuvaneto na služba site sveštenoslužitelji i crkovni služitelji davaat kletva pred svoite načelnici za čestna i sovestna služba.

GLAVA II

Upravljenieto na makedonskata pravoslavna crkva

čl.15.

Upravljenieto na Makedonskata pravoslavna crkva e crkovno-jerarhijsko i crkovno samoupravno. Istoto go sačinjavaat: Arhiepiskopot, Crkovno Narodniot sobor, Sv. Arhijerejski sobor, Sv Arhijerejski sinod, Visokiot crkoven sud, Glavnoto crkovno nastojateljstvo, Eparhijskiot arhirej, Eparhijskite crkovni sudovi, Eparhijskite crkovni nastojateljstva, Arhijerejskite namesnici, Okjolijskite crkovni nastojateljstva, Enoriskite sveštenici, Crkovnite i manastirskite nastojateljstva.

ARHIEPISKOP PRAVA I DOLŽNOSTI

čl.16.

Arhiepiskopt pokraj drugite prava koi mu pripagaat spored kanonite i crkovnite propisi gi ima i slednite:

- 1/ Da ja prestavjava Makedonskata pravoslavna crkva;
- 2/ da gi pazi duhovnoto edinstvo na jerarhijata;
- 3/ da postavuva novi arhieri izbrani od Crkovno-narodniot sobor;
- 4/ da osvetuva miro za celata Makedonskata pravoslavna crkva;
- 5/ da dava otpuska na arhierite;
- 6/ da naznačuva činovnici po ovoj Ustav;
- 7/ da upravuva so crkvite i misionerskite podračja vo stranstvo kade nema organizirana Makedonska pravoslavna eparhija.

čl.17.

Imeto na Arhiepiskopt se spomenuva na crkovnite službi od eparhiskite arierei i sveštenicite.

čl.18.

Koga Arhiepiskopot služi so drugi arhieriji toj prvenstuvava vo bogosluženieto

čl.19.

Arhiepiskopt se titulira so „Visokopreosveštenstvo” i nosi brilijanten krst. Toj ja nosi i panagijata na makedonskite arhiepiskopi so likot na Sv. Klimenta.

II Crkovno narodni sobor

Prava i dolžnosti

čl. 20.

Crkovno-narodniot sobor vrhovno i zakonodatelno telo vo makedonskata pravoslavna crkva.

čl. 21.

Soborot go sočinjavaat:

1. site arhieriei na Makedonskata pravoslavna crkva;
2. site členovi na glavnoto crkovno nastojatelstvo;
3. site Arhierejski namesnici;
4. delegati od sveštenstvoto (i dvata reda) i mirjani od site duhovni okolii (duhovnite okolii, brojot na nimmite pretstaviteli, kako i načinot na nivniot izbor ke bidat opredeleni so specijalen pravilnik).

čl. 22.

Mandatot na delegatite soborjani traje 6 godini po edna treta od niv se podnovuva sekoja fтора godina

čl. 23.

Soborot ima redovni i izvanredni sobranija. Toj se svikuva po predloženie na sv. Arhierejski sobor. Posledniot odreduva data i mesto na sobranieto; redovnite sobranija se održuvaat sekoja fтора godina, a izvanrednite spored potreba ili na barane na edna treta od členovite na soborot.

čl. 24.

Soborot go otkriva Arhiepiskopot koj i mu pretsedava.

čl. 25. Crkovno-narodniot sobor e nadležen:

1. da go donesuva, izmenuva ili dopolnuva osnovniot crkoven-zakon-ustavot na Makedonskata pravoslavna crkva;
2. da prima i razgleduva dokladi na sv. Arhierejski sobor i Glavnoto crkovno nastojatelstvo
3. da izbira i potvrduva za arhieriej na Makedonskata pravoslavna crkva
4. da izbira arhiepiskop na Makedonskata pravoslavna crkva

5. da zima rešenje za primanje na novi vernici makedonci vo sostav na Makedonskata pravoslavna crkva (prisoedinuvane na novi eparhii itn)

III Sv. Arhierejski Sobor

čl. 26.

Sv. Arhierejski sobor e sostaven od eparhiskite arhierei pod predsedatelstvo na Arhiepiskopot

čl.27.

Sv. Arhierejski sobor donesuva polnovažni rešenija po prašawe na verata, bogosluženieto i redot vo crkvata i ima vrhovna sudska vlast.

čl.28.

Vo negova nadležnost e:

1. da ja pazi čistotata na pravoslavnoto učenje; go tolkuva istoto spored odredbite koi sv. Crkva gi sozdala vrz osnova na sv. Pisanie i sv. Predanie;
2. da go pazi hristijanskiot moral megju vernicite: za istata cel osnoviva nužnite družestva, hristijanski bratstva i drugi združenija;
3. da organizira kursevi i bogoslovski učilišta za podgotvuvane kandidati za sveštenici; propišuva prograna za rabota i im postavuva rakovoditeli na istite;
4. da se griži za religioznoto vaspitanie na školskata mladina; propišuva nastaven plan po veroučenje vo soglasie so prosvetnite organi na narodnata vlast;
5. da se griži za ednoobrazno izvršivane na bogosluženie i crkovnite obredi soglasno crkovnite pravila i crkovno-narodnite tradicii;
6. da gi razjasnuva i tolkuva crkovnite kanoni i propisi; da vrz osnova na niv propišuva pravila za crkovnite sudovi po site bračni i disciplinski prašanja;
7. da gi razgleduva i sudi vo posledna instanca site kanoničeski i službeni provinenija na Arhiepiskopot ili eparhiskite arhierei, kako i da gi razrešuva site sporni prašanja pomegju sveštenici i mirjani vo kolku tija ne možat da bidat razrešeni od visokiot crkven sud;
8. da sostavuva spisok na kandidatite za arhierei i da gi predava na Crkovno-narodniot sobor za izbirane;
9. da propišuva kvalifikacii i odobruva kandidati za sveštenici i dr. Crkovno prosvetni činovnici i
10. da vrši nadzor nad sv. Arhierejski sinod.

Sv. Arhιεrejski sinod

čl. 29.

Sv. Arhιεrejski sinod e sostaven od Arhiepiskopot na Makedonskata pravoslavna crkva kako predsedatel i eparhiski arhιεrei. Členovite na Sv. Arhιεrejski sinod gi izbira Sv. Arhιεrejski sobor. Sv. Arhιεrejski sinod gi donesuva site svoi rešenija ednoglasno ili so pogolem broj glasovi. Vo slučaj na otsastvie Arhiepiskopot go zamestuva kako pretsedatel najstariot po rakopoloženie eparhiski arhιεrej.

čl.30.

Sv. Sinod e nadležen:

1. da podržuva dogmatskoto i kanonsko edinstvo so ostanalite pravoslavni crkvi i da ima postojana vrska so niv;
2. da ja brani čistotata na verata, da go pazi hristijanskiot moral, da se bori protiv praznoverijata i lošite običaji;
3. da rakovodi vnatrešnata i nadvorešnata crkovna misija;
4. da vodi vrhoven nadzor nad veroučelitate i propovedničkata rabota na sveštenstvoto, da im nužnite napatstvija
5. da izdava služben vesnik na makedonskata pravoslavna crkva;
6. da se griži za pravilnoto i ednoobraznoto i blagolepnoto izvršuvanje na bogosluženieto, sv.tajni i srkovnite obrjaadi;
7. da izdava napatstvija za gradenje na crkvi i manastiri;
8. da se griži za dobrotvornite i vospitatelni ustanovi;
9. da vrši nadzor nad eparhiskite arhιεrei;
10. da postavuva administratori vo ovdovenite eparhii;
11. da podgotvuva dveven red za sv.Arhιεrejski sobor i da izvršuva negovite rešenija;
12. da vrši nadzor nad glavnoto sveštениčesko združenie i nad drugite crkovno-verski združenija;
13. da podnesuva godišen doklad do sv. Arhιεrejski sobor;
14. da sudi vo prva instancija;
  - a. nesoglasijata po-megju arhιεreite
  - b. kanonskite provinenija na arhιεreite i
  - v. disciplinskite i služebni provinenija na a rhιεreite na svoite čnovnici
15. da gi vrši site drugi raboti , koi ke mu bidat povereni od sv. Arhιεrejski sobor.

V. VISOK CRKVEN SUD

čl. 31

Visokiot crkven sud e vrhovna sudska vlast za provinenijata na sveštenstvoto (od dvata reda), za bračnite dela kako i za site crkovni dela, koi ne spagjaat vo sudska nadležnost na sv. Arhιεrejski sobor i sinod.

čl. 32

Sedališteto na visokiot crkven sud e vo stolninta na Arhiepiskopot na makedonskata parvoslavna crkva.

čl. 33

Visokiot crkoven sud go sočinuvaat:

- a. pretstojatelot arhιεrej izbran od sv. Arhιεrejski sobor za 2 godini
- b. 4 člena sudii-sveštenici so svoi so svoi zamesnici izbirani od sveštenicite na nivnite opšti redovni sobranija. Mandatot na členovite na –sudii trae 4 godini, sekoja ftora godina se podnovuva so dva člena; i
- v. sekretar-prvenstveno lice so pravno obrazovanie. Sekretarot e postojanen činovnik i
- g. nužiot broj činovnici.

čl. 34

Predsedatelot go zamesnuva najstariot člen na sudot.

čl. 35

Sudot donesuva polnovaži rešenija koga e vo sostav: predsedatel, naj-malko 3 člena sudii i sekretar.

čl. 36

Koga sudiite se ličmo zainteresuvani ili sa zimali učastie vo sudenjeto po istoto delo vo prvata instancija ne možat da sudat poftorno po toj predmet.

čl. 37

Predsedatelot i členovite na sudot se napolno nezavistni.

čl. 38

Visokiot crkoven sud e posledna sadebna instancija po presudite na eparhiskite crkovni sudovi.

čl. 39

Visokiot crkoven sud po služebna dolžnost razgleduva:

1. Presudite na eparhiskite crkovni sudovi za poništuvanie na brakovi
2. Sveštениčeski providenija, i toa: gubenje služba i doživotna zabrana za činodejstvie, kako i lišenje od sveštениčeski san ili konečno isklučivanje od crkovnata zaednica.
3. Otstranuvanje na mirjani od crkovnata zaednica.
4. Site rešenija na eparhiskite crkovni sudovi, ispratени od eparhiskite arhιεrei do Visokiot crkoven Sud.

GLAVNO CRKOVNO NASTOJATELSTVO

čl. 40

Vo stolninata na Arhiepiskopot ima glavno crkovno nastojateljstvo. Toa e vrhovno zakonodatelno upravno i kontrolno telo vo granicite na negovata nadležnost.

čl. 41

Glavnoto crkovno nastojateljstvo go sočinuvaat:

1. Arhiepiskopot kako predsedatel;
2. Dva arhiereja;
3. Eden pretstavitel na manastirskite bratstva (monaško lice);
4. Eden veroučitel;
5. po dvaica sveštenici od sekoja eparhija i
6. po eden prestavitel mirjanin od sekoja duhovna okolija.

čl. 42

Predsedatelot e mirsko lice i e izbrano od členovite na Glavnoto nastojateljstvo.

čl. 43

Arhiereite členovi na Glavnoto crkovno nastojateljstvo gi delegira sv. Arhierejski sobor; predstavitelot na manastirskite bratstva; veroučitelot od site veroučiteli; svešenici -od eparhiskite sveštenički bratstva i mirjanite od okol. Duhovni nastojateljstva ili eparhiskite nastojateljstva.

čl. 44

Mandatot na členovite na Glavnoto crkovno nastojateljstvo trae dve godini.

čl. 45

Glavnoto crkovno nastojateljstvo ima redovno zadenie eden pat vo godinata, a izvanredni po potreba ili po želanie na edna tretina od členovite. Arhiepiskopot odreduva data za svikuvanie na zasedanieto.

čl. 46

Glavnoto crkovno nastojateljstvo može da donese polnovažni rešenija koga sa prisatni poveke od polovina od členovite.

čl. 47

Vo nadležnost na Glavnoto crkovno nastojateljstvo spagja:

1. da vo soglasie so sv. Arhierejski sobor donesuva uredbi i za izdržavane na site sveštenoslužiteli i činovnici kako i za izdržavane na nivnite vdovici so semejstvata im;
2. da se griži za pensii na stari i bolni svešeno-služiteli i činovnici, kako i za izdržkata na nivnite vdovici so semejstvata im;
3. da propišuva pravila za svojata rabota i za rabotata na crkov-pravnite tela;

4. da vo sorabotka so sv. Arhierejski sabor pravi proekti za izmenuvae i dopolnivanje na Ustavot na makedonskata pravoslavna crkva;
5. da propišuva pravila za službenicite na crkovno-upravna služba;
6. da donese uredbi a rakovodenje so crkovnite imoti i fondovi ili obrzuva takvi pored potrebite na Makedonskata pravoslavna crkva;
7. da iznajduva sigurni i redovni prihodi na centralnata kasa, kako i za parvilnata upotreba na istite;
8. da se griži za izdržka na bogoslovskite učilišta i sveštениčkite kursevi;
9. odobruva prodazba i kupovina na crkovni imoti vo stojnost nad 100.000 din.

čl. 48

Glavnoto crkovno nastojateljstvo ima svoja kancelarija, so sekretar, lice prvenstveno so praven fakultet, koj bil na administrativna ili parvna služba najmalku 3. god; lice so sredno - trgovsko obrazovanie i nužen broj činovništvo.

Preku niv i preku naročno delegirani svoi členovi Glavnoto crkovno nastojateljstvo ja vrši svojata vrhovno-upravna i nadzorna vlast nad site organi vo crkovno-upravnata služba.

EPARHISKI ARHIEREJ

čl. 49

Eparhiskiot arhierej e vrhoven glava vo eparhijata za site crkovno jerarhiski raboti;

čl. 50

Eparhiskiot arhierej go izbirat crkovno-narodniot sobor po predloženata od sv. Sinod lista.

čl. 51

Za eparhiski arhierej može na bide predložo i izbrano lice, koe e pravoslaven Makedonec so bogoslovsko obrazovani (sredno ili više), a može i so parvni filozofski i drug fakultet. Istoto lice treba da bide so bezprekorno moralno povedenie i da ima osvedočena ljubov kon hristobvata crkva.

čl. 52

Eparhiskiot arhierej vo svojata eparhija e nadležen:

1. da ja pazi i brani sv. crkva i čistotata na pravoslavnata vera da se bori protiv suverija, loši navici i predrasadaci;
2. da go poučava duhovenstvoto i patstvoto vo eparhijata da živeat vo mir, hristijanska ljubov i moralna čistota;
3. da dava napatstvija za crkoven život i isprača arhipastirski poslanija;

4. da se griži za izvršuvane na sv. bogoslužjenja i crkovnite obrjadi.
5. da osvetuva novi crkvi i antimisi i, da se griž da site crkvi bidat snabdeni so sv. miro, sv. ikoni, bogoslužabni knigi i dr;
6. da rakopolaga dostojni lica za sveštenički čin e se griži za popolnuvane na prazni enorii;
7. da parvi kanonski posetanija vo eparhijata;
8. da naznačuva eparhiski propovednici i ispovednici za sveštenstvoto vo eparhijata;
9. da se griži za verskata prosveta vo eparhijata, da predlaga na sv. sinod veroučители za naznačenje i vodi nadzor nad nivnata rabota;
10. da adva blagoslovie za gradenje na novi crkvi , manastiri i paraklisi;
11. da naznačuva svoj zamesnik, arhierejski namesnici i manastirski starešni; vodi nadzor nad niv;
12. da dava razrešenija za stepeni na srodstva, koj se spred bračnoto pravilo negova nadležnost;
13. da adva otpuska na sveštenicite od eparhijata od 10 dena nagore i im odreduva zamesnici;
14. da razgleduva pomali provinjenja za sveštenstvoto (od dvata reda) i da dava nakazanija (opomenuva, ukoruva, dava epitimija do 15 dena i zabranuva sveštenodejstvie do 1 mesec);
15. da vo sorabotka so eparh. nastojateljstvo organizira dobrotvoritelni družestvai ustanovi vo svojata eparhija;
16. da se griži za ispolnuvanje na site naredbi i rešenija od po gornite crkovni vlasti i
17. da podnesuva doklad za izvršenite raboti na sv. Arhierej. Sobor za svojata arhipastirska rabota vo eparhijata.

čl. 53

Arhijereite ne može da služat i propovedaat vo druga eparhija bez znanie i odobrenie na nadležniot arhierej.

čl. 54

Eparhiskiot arhierej ne može da ja napušti svojata eparhija bez razrešenje na sv. Sinod.

EPARHISKI CRKOVEN SUD

čl. 55

Eparhiskiot crkoven sud e crkovno sudski organ vo eparhijata.

čl. 56

Sudot go sočinuvaat:

- a. predsedatel eparhiskiot arhierej, odnosno negoviot zamesnik;

- b. dva člena sudii, so zamesnici svešni - lica izbrani od eparhiskoto svešteničko sobranie, a potvrduvani od sv. arhierejski sinod;
- v. sekretar, svešteno lice naznačvan od sv. sinod po predloženie na eparhiskiot arhierej;
- g. nužen broj činovnici naznačuvani od epargiskiot arhierej.

čl. 57

Členovite i sekretarot na eparhiskiot crkoven sud se so bogoslovsko obrazovanie, i treba da imat naj-malko 5 godini crkovna služba.

čl. 58

Členovite sudii i sekretarot ne možat da bidat vo srodstvo po megju sebe si ni so predsedatelot (krvno srodstvo do 4: duhovno dvoerodie do 2 stepen).

čl. 59

Koga nekoj od členovite je otsaten ili zainteresuvan vo razgleduvanoto delo go zamestuva sekretarot.

čl. 60

Eparhiskiot crkoven sud donesuva polnovažni rešnija koga sa na zasedanieto prisatni: predsedatelot, dvaica členovi so zamesnici i sekretarot.

čl. 61

Crkovniot sud e nadležen:

1. da sudi provinenija na svešenicite od dvata reda;
2. da gi razgleduva i sudi bračnite sporovi;
3. da razgleduva oplakvanija od mirski lica protiv svešenicite i obratno;
4. da soopštuvata i izvršuvata rešenijata i naredbite na pogornite crkovno-sudski vlasti i
5. da sudi na provinilite se crkovni nastojатели

EPARHISKO NASTOJATELSTVO

čl. 62

Vo sekoja eparhija ima eparhisko nastojateljstvo. Toa e upravno i nadzorno telo za crkovnite i upravnite raboti vo eparhijata.

čl. 63

Eparhiskoto nastojateljstvo go sočinuvaat:

1. eparhiskiot arhierej ili negoviot zamesnik (kako predsedatel).
2. troica svešenicite izbrani an eparhiskoto svešteničko sobranie.
3. eden predstavitel na manastirskite bratstva vo eparhijata.
4. Po dvaica predstaviteli na okoliskite crkovni nastojateljstva vo eparhijata

čl. 64

Eparhiskoto nastojateljstvo e nadležno:

1. da gi rasprakja i razjasnuva rešenijata, naredbite i dr. na Glavnoto crkovno nastojateljstvo i da dava napatstvija za pravilno ispolnuvane na istite;
2. da prima dokladi, godišni budžeti i predložnija od okol. Crkovni nastojateljstva, gi odobruva ili razrešuva, koga istite ne sa vo negova nadležnost gi preprakja vo svoe mnenie do glavnoto crkovno nastojateljstvo;
3. da ja kontrolira rabotata vo okoliskite i enoriskite crkovni nastojateljstva vo eparhijata;
4. da vo sorabotka so eparhiskiot arhieriej organizira fondovi, dobrotvorni družestva i dr. crkovno-prosvetni ustanovi vo eparhijata i se griži za nivna izdržka;
5. da se griži za crkovnite starini vo eparhijata;
6. da se griži za matrijalnite potrebi vo eparhijata, parvi godišen budžet koj go ispraća do glavnoto crkovno nastojateljstvo na odobrenie;
7. da razrešva provanje na crkovni imoti vo stojnost do 100.000 dinara i
8. da podnesuva godišen doklad za svojata rabota do Glavnoto crkovno nastojateljstvo

ARIEREJSKI NAMESNIK

čl. 65

Na čelo na sekoja duhovna okoliya stoi arhierijski namesnik. Toj e upravna, izvršna i kontrolna vlast vo okolijata za crkovno jerarhiski raboti.

čl. 66

Arhierijskiot namesnik se naznačuva od eparhiskiot arhieriej. Za takov može da bide naznačen svešteno lice ili od mirskiot red, koe e redovno završilo više ili sredno bogoslovsko učilište, koe ima primeren život i se odličva so enoriska ili crkovno-admin. rabota.

čl. 67

Vo kancelarijata na arhierijskiot namesnik se vršat site raboti an okol crkovno nastojateljstvo.

čl. 68

Vo nadležnost na arhierijskiot namesnik spagja:

1. da se griži za čistotata na verata, za točnoto i pravilno izvršuvanje na sv. bogosluženie i crkovnite obrajadi vo okolijata;
2. da se griži sveštenstvoto vo okolijata da gi izvršuva svoje pastirski dolžosti i da ima povedenie koe odgovara na negovoto prizvanie;
3. da nastojata vo okol svešeničko bratstvo da vladee ljubov i složno sorabotuvanie;

4. da se griži za zapazovanje na mesnite crkovno anrodni tradicii i dobri običaji, a da se bori protiv lošite anvici i sueverni pojavi vo narodot;
5. da nastojava da se organizirat pravoslavni hristijanski bratstva pri enoriskite hramovi i da dava napatstvie za sveštenici vo okolijata za versko prosvetuvanje;
6. da gi obikoluva enoriite vo okolijata i da ja kontrolira pastirskata, veroučitelskata i administrativnata dejnost na enor. sveštenici i vrši nadzor nad manastirite;
7. da gi izvršuva točno naredbite na eparhiskiot arhierej i mu isprakja često mesečen doklad za svojata rabota vo okolijata;
8. da dava otpuska na sveštenicite od okolijata do 10 dena i im odreduva zamesnici; molbite za podolgo otsustvovanje, da gi sprovede so svoeto mnenie do eparhiskiot arhierej;
9. da svikuva redovni i izvanredni Okol. svešte. Sobranija so cel da se dogovaraat za uspešna pastirska dejnost za zajaknuvanje na verata i hristijanskite dobrodeteli vo narodot;
10. da gi otklonuva i rasparvuva slučajnite raznoglasija pomegju enor. Sveštenici vo okolijata. Pri nevozmožnost da se postigne pomirenje ili pri golemi provinenija , go izvestuva eparhiskiot arhierej i
11. Da podnesuva baranja i dava predloženija na eparhiskiot arhierej vo vrzka so zasiluenje na crkovno-verskiot život vo okolijata ili eparhijata.

čl. 69

Arhierejskiot namesnik može da otsastvuva od svojata dolžnost samo so znaniето i odobrenieto na epar. Arhierej koj mu odreduva i zamesnik.

OKOLISKO CRKOVNO NASTOJATELSTVO

čl. 70

Sekoja duhovna okolija ima svoe okolijsko crkovno nastojateljstvo, toa e rakovodno i kontrolno telo za crkovno upravnite arboti vo okolijata.

čl. 71

Okol. crkovno nastijateljstvo go sočinuvaat:

1. arhierejskiot namesnik kako predsedatel;
2. tri enor sveštenici delegirani od enoriskoto sveštenstvo;
3. eden predstavitel na manastirskoto bradstvo na okolijata;
4. po eden člen mirjanin delegiran od sekoe enorisko crkovno nastojateljstvo vo okolijata.

čl. 72

Okol ckovno nastojateljstvo ima redovni zasedanija, 4 pati godišno (na tri meseci edno) i izvanredni po potreba.

čl. 73

Mandatot na členovite na okol. crkovno nastojateljstvo trae 2 godini.

čl. 74

Vo negovata nadležnost spagja;

1. da gi rasprakja i razjasnuva rešenijata i naredbite na pogornite crkovni vlasti i da se griži za pravilnoto ispolnuvane;
2. da priema dokladi, godišni budžeti i predloženija od enor. crkovni nastojateljstva i da gi preprakja istite, so svoe mnenie, do eparh. crkovno nastojateljstvo za odobrenie;
3. postavuva konkretni zadači vo vrska so osobenite potrebi na dadenata okolija i dava napatstvija za uspešno izvršuvanje na istite;
4. da ja kontrolira rabotata na enor. crkovni nastojateljstva.

čl. 75

Administrativnite raboti na administrativnoto crkovno nastojateljstvo se vršat vo akncelarijata na arhierejskiot namesnik

ENORIJSKI SVEŠTENIK.

čl. 76

Duhovniot i crkoven život vo parvoslavnite enorii se arkovodi od enor. sveštenik. Toj e dolžen spored svoeto osobeno prizvanie da služi za primer na svoite enorijaši vo sekoe otnošenje.

čl. 77

Vo nadležnost na negovata rabota spagja:

1. da služi sv. liturgija i sekidnevno crkovno parvilo; da gi izvršuva sv. tajni i crkovni obredi po ustanoveniot od crkvata red i predpisanijata na duhovnite vlasti;
2. da propoveduva redovno Božieto slovo, da gi poučuva svoite enorijaši vo hramot i vo sekoe pohodno mesto i vreme;
3. da prepodava veroučenje vo učilišteto kade nema vozmožnost da bide naznačeno drugo lice za veroučtel;
4. da ima organizirano pravoslavno Hristijansko bratstvo vo koe sistemno da gi zapoznavuva svoite enorijaši za versko-moralnite istini an naša crkva
5. da se bori protiv lošite obiçai i praznoverci i protiv site nepravoslavni pojavi an vernicite vo okolijata;
6. da se griži zaedno so crkovnoto nastojateljstvo za čistotata na enoriskiот hram, gobištata i dr. dveti mesta;

7. da go apzi i podnovuva zaedno so crkovnoto nastojateljstvo inventarot na enoriskiot hram;
8. da ureduva biblioteka pri enoriskata crkva koja da e vo usluga na site enorijaši;
9. da vodi letopis na svojata enorija i enor. crkva
10. da gi izvršuva naredbite na pogornite crkovi vlasti;
11. da vo dogovor so crkovnoto anstojateljstvo se griži za ukrasata na hramot i za zasiluenje na crkovnata blagotvoritelnost;
12. da gi vodi točno i čisto crkovite registri i da izdava dokumenti po istite i
13. da isprakja doklad za svojata rabota vo enorijata do arh. namesnik.

ENORIJSKO CRKOVNO NASTOJATELSTVO

čl. 78

Sekoja enorija so pravoslavni vernici vo makedonija ima svoe crkovno nastojateljstvo. Ako pri edna enor. crkva ema poveke enorii, obrazuvaat edno crkovno nastojateljstvo vo koe sa zastapeni site enorii so ednakov broj nastojатели.

čl. 79

Enor. crkovno nastojateljstvo e sostaveno od 6-8 duši; ako vo edna enorija vleguvat poveke sela sekoe od niv e zastapeno vo enor. nastojateljstvo.

čl. 80

Predsedatel na nastojateljstvoto e enor. sveštenik. Kade pri eden hram ima poveke enor. svešenici, tie po megju sebe si izbiraat predsedatel.

čl. 81

Za crkovni nastojатели možat da bidat izbirani: parvoslavni hristijani nad 30 godini, da se členovi an enorijata, da se poznati so svojata čestnost, pobožost i ljubov kon Hristovata crkva.

čl. 82

Izborite za crkovni nastojатели se vrši sekoja fтора godina. Vo izborot učastuvat site vernici maži i ženi koi imaat parvo an glas.

čl. 83

Enor. crkovno nastojateljstvo ima redovni zasedanija ednaš mesečno a izvanredni po potreba.

čl. 84

Enor. crkovno nastojateljstvo donesuva polnovažni rešenija koga na zasedanijata sa prisatni poveke od polovinata nastojатели.

čl. 85

Enor. crkovno nastojateljstvo e nadležno:

1. da go prieme inventarot na enor. hram i da se griži za istiot;

2. da gi upravja crkovnite imoti i da se griži za pravilno stopanisuvanje;
3. da se griži za potrebi na enoriskiot hram: ikoni, odeždi, bogoslužbeni knigi i dr. potrebi an negovata kancelarija;
4. da naznačuva po predloženie na enor. sveštenici crkovni pevci i klisari i im odreduva voznagraždenija ili plati;
5. da se griži za podržanje na enoriskiot hram i dr. sv. mesta vo enorijat (stari crkvi, paraklisi, grobišta i dr.)
6. da gi vodi knjigite za prihod i razhodot;
7. da prima prilozii, darenija i zaveštanija vo polza na enoriskiot hram;
8. da parvi godišen budžet za enoriskiot hram i go isprakja preko okol. crkovno nastojatelstvo vo eparhiskoto nasojatelstvo;
9. koga ima izvanredni potrebi pravo dopolnitelen budžet i go isprača po redoven pat za odobrenie;
10. da gi prima i izvršuva rešenijata i naredbite na po gornite crkovni vlasti;
11. da podgotvuva spisoci na enorijašite koi imaat parvo na glas (vo spisocite za crkovni izbori ne možat da bidat zapisani lica koi sa odstraneti od zaednicata na Hristovata crkva, koi izvršile zločin, koi živeat vanbračno, koi ne sa interesuvaat za verata i ne gi izvršuvaat svoite hristijanski zadolženija);
12. da se griži za pomaganje na bolnite bedni starci, vdovici i staricii drugi nuždajušti se vo enorijata;
13. da se griži za nužite na crkovno-verskata prosveta vo enorijata (da odredueva suma za kupuvanje knigi so religiozno sodržanie, za potreduvane na salon za bratstveni sobranija i dr);
14. da sobira dobrovolni prilozii i od enorijašite vo slučaj an izvanredni potrebi i
15. da vodi knigi na daritelite i otličilite se crkovni anstojateli. Istite gi spomenuva sveštenikot na sv. liturgija vo nedelata na pravoslavieto.

čl. 86

Prihodite na enor. crkovno nastojatelstvo se:

1. od prodavanje na sveći;
2. od darenija i dobrovolni prilozii;
3. od naemi an crkovni imoti;
4. od taksi za svešteno-dejstvija i ceni knigi krštenija, venčnija i pogrebenija
5. od diskos na bogosluženieto.

čl. 87

Enor. crkovno nastojateljstvo e zadolženo da od bruto prihodot spored godišniot budžet isprakja opredeleni procenti an povisokoite crkovni organi.

čl. 88

Suficitot na enoriskoto crkovno nastojateljstvo se arzdeluva na tri dela: edden del se isprakja na fondot za penzii na sveštenoslužitelite i crkovni činovnici; ftoriot del na fondot za duhovna prosveta i izdržka na duhovnite učilišta pri glavnoto crkovno nastojateljstvo; tretiot del ostanuva vo aksata na enoriskoto crkovo nastojateljstvo.

MANASTIRI

čl. 89

Manastiriot e sveto mesto kade živejat kalugeri ili kalugerki, zadruženi vo duhovna bratska zaednica, koj sa dale toržestven obed deka ke živat vo vozdržanie, siromašo i poslušanie. Manastirite služat za duhovni i dobrotvorni celi.

čl. 90

Site kalugeri koi živejat vo eden manastir sostavuvaat manastirsko bratstvo. Ako se od tri poveke tie si izborat po megju sebe starešina. Izborot go potvrduva eparhiskiot arhijerej. Kade se pomalku od troica, starešinata biva naznačuvan od eparhiskiot arhijerej.

čl. 91

Starešinata e rakovoditel na duhovniot i crkovniot život vo manastiriot, a za site crkovno-upravni raboti e nadležno manastirskoto crkovno nastojateljstvo, koje e sostaveno od mirski lica. Predsedatel na nastojateljstvoto e starešinata na manastiriot.

čl. 92

Manastirskoto crkovno nastojateljstvo se izbira na isti način kako i enoriskoto crkovno nastojateljstvo i ima ista nadležnost (čl. 85).

čl. 93

Sv. Arhijerejski sobor e nadležen da donese pravilnik za vnatrešniot život vo manastirite.

CRKOVNA PROSVETA

čl. 94

Za podgotvuvanje sveštenečki kandidati sv. Arh. Sinod na Makedonskata parvoslavna crkva ke otvori bogoslovsko učilište i sveštenečko-bogoslovski kursevi.

čl. 95

Nastavniot plan i programa za bogoslovskite učilišta gi propišuva sv. Arh. Sobor.

čl. 96

Bogoslovskite školi stojat pod vrhoven nadzor na Sv Arh sinod, a pod neposreden nadzor na eparhiskiot arhierej.

čl. 97

Pravilnici i uredbi za učilištata donesuva sv. Arh. Sobor

čl. 98

Za materijalnata izdrža na učilištata se griži Glavnoto crkovno nastojateljstvo.

čl. 99

Profesorite i učitelite vo bogoslovskite učilišta gi naznačuva sv. Arh. Sinod.

ZAVRŠNI ODREDBI

čl. 100

Ovoj Ustav stanuva polnovažen od denot koga se posle primaneto od crkovno narodniot sobor, objavi vo služebniot vesnik na Makedonskata pravoslavna crkva.

čl. 101

Organizacijata na site jerarhiski i crkveno-upravni tela treba da bide izvršena vo tečenje na tri meseci.

čl. 102

Sv. Arhierejski sobor, Sv. Arhierejski Sinod i Glavnoto crkovno nastojateljstvo da gi donesat site parvilnici i uredbi, koi se potrebni da se vovede vo život ovoj Ustav.

čl. 103

Koga bidat formirani site crkovno-jerarhiski i crkovno-upravni tela i se vovede vo sila ovoj Ustav, togaj prestanuva da važat site naredbi i okružni parvilnici od inicijativniot odbor za organizaramje na Makedonska pravoslavna crkva.

čl. 104

Ovoj Ustav na Makedonskata pravoslavna crkva e donesen na ftoroto zasedanie na crkovno-nardniot sobor, održano vo ...